

Sprememba ZVPot zaradi uskladitve z EU zakonodajo

Zakon o varstvu potrošnikov ureja pravice potrošnikov in potrošnic (v nadaljnjem besedilu: potrošnikov) pri ponujanju, prodajanju in drugih oblikah trženja blaga, storitev in digitalne vsebine s strani podjetij ter določa dolžnosti podjetij, državnih organov in drugih subjektov, da te pravice zagotavljajo. Definicija potrošnika je določena v 18. točki prvega odstavka 4. člena zakona in sicer pravi, da je:

- »potrošnik« fizična oseba, ki pridobiva ali uporablja blago, storitve in digitalno vsebino za namene zunaj njegove poklicne ali pridobitne dejavnosti.

Sprememba Zakona o varstvu potrošnikov, ki med drugim implementira pravico potrošnika do popravila blaga ter dodatno ureditvijo navajanja »zelenih trditvev« ter s tem prepovedanih poslovnih praks, kot jo predvidevata Direktiva (EU) 2024/825/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. februarja 2024 o spremembi direktiv 2005/29/ES in 2011/83/EU **v zvezi s krepitvijo vloge potrošnikov za zeleni prehod z boljšim varstvom pred nepoštenimi praksami in boljšim obveščanjem** (UL L št. 2024/825 z dne 6. 3. 2024; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2024/825/EU) in Direktiva (EU) 2024/1799 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. junija 2024 **o skupnih pravilih za spodbujanje popravila blaga** in o spremembi Uredbe (EU) 2017/2394 ter direktiv (EU) 2019/771 in (EU) 2020/1828 (UL L št. 2024/1799 z dne 10. 7. 2024; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2024/1799/EU). Gre za pomembne spremembe, ki bodo vplivale predvsem na proizvajalce, distributerje, zastopnike, trgovce ter serviserje.

Spremembe se med drugim nanašajo na **način zagotavljanja predhodnih informacij potrošnikom**, glede navajanja okoljskih oznak na izdelkih oziroma **okoljskih trditvah**, zavezah ter dosežkih, ki jih podjetja navajajo. Po novem bodo konkretnije obravnavane prakse, kot so zavajajoče zeleno oglaševanje ter lažne trditve o izdelkih, ki trajajo manj, kot se pričakuje. S tem se zagotavlja zanesljivejše informacije o trajnostni naravi blaga. Razširile se bodo predpogodbene informacije, ki jih je potrebno zagotoviti potrošnikom, novost je usklajena EU oznaka proizvajalčeve tržne garancije trajnosti ter enotno EU obvestilo pri podajanju informacij o zakonskem jamstvu o skladnosti blaga. Obenem se kot pomembna novost v luči trajnostnega poslovanja, uvaja **pravica potrošnika do popravila**. Poudarjamo, da se pravica potrošnika do popravila nanaša na blago, kot je določeno v zakonodajnih podlagah EU in sicer je blago opredeljeno v predlogu novega Pravilnika o blagu, za katero se izda garancija za brezhibno delovanje in o blagu, ki izpolnjuje zahteve glede popravljivosti (priloga dokumenta):

1. gospodinjski pralni in pralno-sušilni stroji v skladu z Uredbo 2019/2023/EU;
2. gospodinjski pomivalni stroji v skladu z Uredbo 2019/2022/EU;
3. hladilni aparati v skladu z Uredbo 2019/2019/EU;
4. elektronski prikazovalniki v skladu z Uredbo 2019/2021/EU;
5. varilna oprema v skladu z Uredbo 2019/1784/EU;
6. sesalniki v skladu z Uredbo 666/2013/EU;
7. strežniki in izdelki za shranjevanje podatkov v skladu z Uredbo 2019/424/EU;
8. mobilni telefoni, brezžični telefoni in preklopni tablični računalniki v skladu z Uredbo 2023/1670/EU;
9. gospodinjske sušilne stroje v skladu z Uredbo 2023/2533/EU;
10. blago, ki vsebuje baterije za lahka vozila v skladu z Uredbo 2023/1542/EU.

V nadaljevanju podajamo strnjen pregled ključnih sprememb, ki jih prinaša novi 5. odsek ZVPot-1 glede pravice do popravila:

1. Obveznost proizvajalcev za popravilo (98.a člen)

- Proizvajalci morajo popraviti blago, ki izpolnjuje zahteve glede popravljivosti, določene v relevantnih aktih EU (npr. ekodizajn, baterije).
- Popravilo je lahko brezplačno ali plačljivo, obveznost pa velja le za po zasnovi popravljivo blago.
- Proizvajalci morajo zagotoviti vzdrževanje in nadomestne dele v določenih rokih.
- Popravila lahko izvajajo sami ali preko podizvajalcev.

2. Pogoji popravila in pravice potrošnika (98.b člen)

- Cena popravila mora biti razumna in jasno določena v pogodbi.
- Popravilo se opravi v razumnem roku od prevzema blaga.
- Proizvajalec lahko potrošniku zagotovi nadomestno blago (brezplačno ali po razumni ceni).
- Če popravilo ni izvedljivo, lahko ponudi obnovljeno blago.
- Potrošnik lahko blago popravlja pri katerem koli popravljavcu, ne le pri proizvajalcu.

3. Dostopnost nadomestnih delov in prepoved oviranja popravila (98.c člen)

- Nadomestni deli in orodja morajo biti dostopni po razumni ceni.
- Prepovedane so prakse (pogodbene, strojne, programske), ki bi umetno omejevale popravila, razen ob utemeljenih razlogih (npr. IP-pravice).
- Neodvisnim popravljavcem ni dovoljeno preprečiti uporabe originalnih, rabljenih, kompatibilnih ali 3D-natisnjenih delov, če izpolnjujejo predpisane standarde.

4. Pravice proizvajalcev v primeru neizvedljivosti popravila (98.d člen)

- Popravilo se lahko zavrne le, če je dejansko ali pravno nemogoče, ne pa iz ekonomskih razlogov.
- Popravila ni dovoljeno zavrniti zato, ker je izdelek prej popravljaj nekdo drug.

5. Obveznost objave informacij (98.e člen)

- Proizvajalci morajo na spletu objaviti okvirne cene običajnih popravil.
- Potrošnikom morajo brezplačno zagotavljati jasne informacije o svojih obveznostih in storitvah popravil.

6. Evropski obrazec za informacije o popravilu (98.f člen)

- Popravljavci lahko prostovoljno uporabljajo standardizirani obrazec EU, ki potrošnikom prikazuje ključne parametre popravila (vrsta napake, cena, rok, kraj, dodatne storitve).
- Če je za izpolnitev obrazca potrebna diagnostika, lahko popravljavec zaračuna predhodno razkrit strošek.
- Ponudba iz obrazca velja 30 dni in postane del pogodbe.
- Obrazec šteje kot izpolnitev predpogodbenih informacij.

7. Nacionalni razdelek na evropski platformi za popravila (98.g člen)

- Potrošniki lahko na platformi poiščejo popravljavce, prodajalce obnovljenega blaga in skupnostne iniciative.
- Platforma omogoča filtriranje po različnih kriterijih (vrsta blaga, lokacija, čas popravila).
- Registracija ponudnikov je prostovoljna.

8. Nacionalna kontaktna točka (98.h člen)

- Za upravljanje nacionalnega razdelka platforme je odgovorno ministrstvo za varstvo potrošnikov.
- Kontaktna točka zagotavlja registracijo uporabnikov in sodeluje z Evropsko komisijo ter nadzira kakovost podatkov.